

Felip Gabarró l'any 1913.

UN REPUBLICÀ I ATENEISTA IGUALADÍ: FELIP GABARRÓ I NOGUERA (1887-1946)

JAUME TORRAS I CUATRECASES

En presentar aquest article sobre la persona d'en Felip Gabarró i Noguera, ratifico punt per ratlla les aportacions de Roser Grau i Llucià i Carme Palmés i Mordillo, a la *Revista d'Igualada*, núm. 39 (desembre de 2011), en el seu article «Doblement representats i oblidats», i vull felicitar-les per l'extens treball de recerca sobre aquells quatre igualadins que, en els temps convulsos de la Guerra Civil i la postguerra, van haver de viure les mateixes esperances, pors i penalitats que Gabarró, ja que tots formaven part d'un nucli carregat d'iniciativa i de responsabilitats, i amb una gran valentia per afrontar-les.

ELS ORÍGENS I LA JOVENTUT

Felip Gabarró va néixer a Igualada el 23 de març del 1887, fill de Joan Gabarró i Gabarró, de Vilanova del Camí, i de Maria Noguera i Riba, dels Moletons, veïnat situat entre la Pobra de Claramunt i Vilanova del Camí. Era el petit de cinc germans: els altres eren Valentí, nat el 2 d'octubre de 1878; Rosa, el 12 de febrer de 1880; Salvi, el 23 de febrer de 1883, i que va morir jove; i Josep, el 14 d'abril de 1885.

Els seus pares, poc temps després de ser casats, el 1878, es van traslladar a viure a Igualada, primer a la plaça de l'Àngel, actual plaça del Rei, núm. 10, i no gaire més tard al carrer de la Caritat, núm. 4.

En aquesta llar, es traspuava una gran inquietud moral i cultural, que els feia viure i moure's en els àmbits amb més iniciativa de la ciutat d'Igualada.

Així, el pare, blanquer de tota la vida, ja era un home d'una notable capacitat intel·lectual. Va ser un dels fundadors de la Cooperativa La Económica, entitat que després de moltes vicissituds i canvis de nom va arribar fins als nostres dies. Hereus d'aquestes inquietuds, de l'amor al treball i de la feina feta amb el màxim de rigor i professionalitat, diversos germans seus es van establir com a blanquers pel seu compte, a l'adoberia de cal Rafegues situada a la zona del Molí Nou, a l'antic Hort dels Escolapis, abans terme d'Òdena, al peu del torrent dit de la Granota, ara de l'Espelt.

En Felip, als vint-i-tres anys, i durant el seu servei militar, va fer la guerra de l'Àfrica, com tants i tants catalans, ja que Espanya combatia contra els magrebins. A ell, el president del govern, el liberal José Canalejas, li va concedir la creu de bronze de Los Gloriosos Sitios de la Inmortal Gerona, el 16 de juny de 1910, en reconeixement a la seva valentia i esperit d'abnegació. En aquelles dates, Felip era caporal d'Infanteria.

El 3 de març de 1913, acabat el servei militar, es va casar amb Rosa Bernadas i Bernadas, de cal Llorenç de Vilanova del Camí, nascuda l'any 1889. D'aquest matrimoni van venir dos fills, Joan, nascut el 1915, i Maria, el 1918.

UN HOME APASSIONAT PER LA CULTURA

En Felip va ser tal vegada la persona de la família en qui es va marcar més la inquietud cultu-

Felip Gabarró i Noguera, caporal d'infanteria (1909).

ral, sobretot per influència del seu gran amic, Joan Serra i Constansó —publicista, polític, empresari i impulsor de l'Ateneu Igualadí i d'un reguitzell d'iniciatives culturals a Igualada—, del qual va ser també el secretari personal. Va ajudar els seus germans i cunyats a portar els números de l'adoberia de cal Rafegues i va ser, així mateix, escrivent de Teixits Noguera S.A., indústria de la qual avui només en queda el gasogen i la xemeneia a la plaça dels pisos de Can Baliu. Cal recordar que l'ofici d'escrivent era en el seu temps, i encara ben bé al llarg de les dècades dels anys 1960 i 1970, un càrrec acompanyat d'un notable prestigi social, ja que era en realitat la mà dreta de l'empresari. Era qui assessorava i qui decidia juntament amb ell el quant i el com de totes les activitats de la fàbrica, ja sigui en l'ordre laboral, legislatiu, de personal, d'exportació i financer. Aquesta feina, Felip Noguera la va desenvolupar tota la seva vida.

Per l'enorme amistat i afinitat que tenia també amb un altre conegut republicà, Josep Morera i

Miserachs, que més tard seria alcalde d'Igualada, i ell el seu secretari, la família es va traslladar a viure al passeig Verdaguer núm. 30, de manera que la família Morera i la família Gabarró van esdevenir veïns de la mateixa escala.

GRAN IMPULSOR ATENEISTA

Felip Gabarró va ser el secretari de l'Ateneu Igualadí durant molts anys, concretament vint-i-sis de manera ininterrompuda, des del 4 d'abril de 1913 fins al gener del 1939, any en què va passar a mans dels franquistes. Va ser un secretari exemplar i va demostrar professar un intens amor per l'entitat, complint la seva tasca sempre de manera idònia i amb un zel màxim, a plena satisfacció de les diferents juntes i comissions i dels associats en general. Va començar aquesta tasca substituint Serra i Constansó, arran del trasllat d'aquest darrer a Barcelona. Precisament va ser ell qui va organitzar el multitudinari comiat que la ciutat d'Igualada li va dedicar al Saló Central de l'Ateneu. Com a secretari, li va tocar tota l'etapa d'expansió i creixement entusiasta de multitud de seccions culturals, començant per les seves escoles.

No podem dir amb certesa que Felip hagués heretat aquesta passió per l'Ateneu a causa de la influència de Valentí Gabarró i Llucià, possiblement un cosí germà seu que en va ser president durant molts anys, però el que sí que hi va tenir una influència decisiva va ser Serra. Felip, a la mort del seu amic a Barcelona, i per indicació d'ell mateix, va acabar nombroses poesies i cançons que l'autor de *Mig segle de vida igualadina* tenia inacabades per als grups de caramelles i per a les escoles de l'Ateneu, ja que Felip conreava aquest art amb excel·lents resultats.

El dia 1 de juny de 1925, Felip Gabarró, com a secretari de l'Ateneu, junt amb Abelard Fàbrega, aleshores director de les escoles, i Emili Sabaté, president de l'Ateneu, van tenir la gran responsabilitat d'acollir la visita reial que Alfons XIII, rei d'Espanya,

Visita del rei Alfons XIII a Igualada (1 de juny de 1925)

va efectuar a l'Ateneu Igualadí de la Classe Obrera, acompanyat d'una gran comitiva, en la qual figuren el capità general de Catalunya, Emilio Barrera, el governador civil, Joaquim Milans del Bosch, el rector de la Universitat de Barcelona, l'il·lustre igualadí general d'aviació Pere Vives, l'alcalde de la ciutat Emili Orfila, i altres personalitats.

EL SEU PAS PER LA POLÍTICA

D'idees republicanes, va ser tercer tinent d'alcalde després de les eleccions del 8 de febrer de 1920, fins a la destitució de tot el consistori per part del directori militar de la Dictadura del general Primo de Rivera, l'octubre de 1923. Ja durant la Segona República, va militar a Esquerra Republicana de Catalunya i va ser quart tinent d'alcalde de l'Ajuntament i responsable de Finances després de les eleccions municipals del 15 de gener de 1934 per la Coalició Republicana d'Esquerres.

Després del bienni negre, va ser reposat en el càrrec a conseqüència de les eleccions del 16 de febrer de 1936, de manera que era membre de l'Ajuntament en el moment d'esclatar la guerra. Segons ell, en els mesos en què va dirigir la ciutat el Comitè Antifeixista —que va repartir-se les diverses àrees de govern—, va restar inactiu i, segons l'alcalde Francisco Matosas —que era veí de Gabarró, porta per porta—, va romandre a l'Ajuntament fins al 31 d'octubre de 1936, cosa que ell va negar en el procés sumaríssim a què el van sotmetre, per bé que durant aquells quatre mesos va percebre la retribució mensual de 125 pessetes que tenien els regidors.

LA POSTGUERRA

A causa d'una denúncia anònima, el 26 de setembre de 1939 va ser detingut a Igualada per dos agents de paisà de la policia político-social de

Felip Gabarró i amics (1934).

Barcelona, juntament amb altres antics regidors que formaven part del consistori en esclatar el cop d'estat, i se li va incoar la causa sumaríssima militar núm. 31771. Va ser ingressat al Dipòsit Municipal d'Igualada, situat a l'antiga seu del Passeig del Centre Republicà, confiscada i convertida en presó pel bàndol «nacional». Posat en llibertat condicional el 24 de desembre de 1939. La causa, en la tramitació de la qual van declarar diferents testimonis a favor i en contra, va ser sobreseguda pel capità general el 13 de maig de 1943. Això va ser després de celebrar-se un consell de guerra en el qual es va fer palès que ell mai no havia participat, ni molt menys promogut, en actes en contra de l'ordre públic i la fe religiosa: ans al contrari, en aquell període tan convuls que va transcórrer entre 1936 i 1939, Felip Gabarró va ajudar amics, petits empresaris i gent amenaçada.

Tanmateix, a causa dels càrrecs i relacions que havia tingut a l'Ajuntament i a l'Ateneu Igualadí, va ser víctima de pressions i amenaces, de nombrosos

escorcolls al seu domicili i, no cal dir-ho, del menyspreu, de les calúmnies i del descrèdit públic de la societat igualadina imperant aleshores. Tant va ser així que ell i tota la seva família es van traslladar a viure a Barcelona a casa d'uns familiars. Va ser per poc temps, ja que per motius de feina va haver de tornar a Igualada. En arribar de nou al seu domicili, van tenir la desagradable sorpresa de veure que el pis havia estat brutalment saquejat i es trobava completament buit, no solament de les coses més necessàries, sinó fins i tot de les més ornamentals.

A causa d'aquestes fortíssimes pressions, i veient els seus amics morts o empresonats, va resoldre posar fi a la seva vida el 8 de juliol de 1946, a l'edat de 59 anys. No cal dir que no es va permetre en aquella Igualada d'aleshores que se li fes cap honor funerari ni cap gest de comiat.

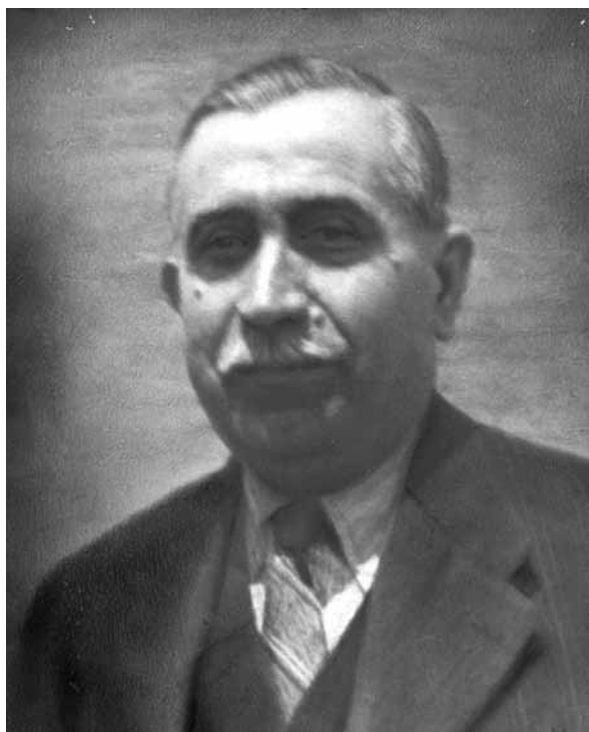
Felip Gabarró va ser un home màrtir d'una extrema valentia, en uns temps en què sostenir les seves idees catalanistes i republicanes era un delictes gravíssim.

EL SEU LLEGAT A L'ATENEU IGUALADÍ

Anys després de restablerta la democràcia, el maig del 1989, la seva filla Maria va fer entrega a l'Ateneu Igualadí d'un valuós i voluminós paquet documental, en el qual constava això que segueix:

- Les Actes de les Assemblees del 1865 al 1873
- Discursos de diverses personalitats d'Igualada i de fora, del 1863 al 1925
- Material de l'Escola de Música de l'Ateneu de l'any 1923
- Actes dels Certàmens Literaris de l'any 1882 al 1887

Tots aquests documents havia estat guardats gelosament de la destrucció per Felip Gabarró en temps difícils, tot mantenint escrupolosament fins a l'últim moment el seu compromís patriòtic de servei a la seva ciutat i al seu país. Descansi en pau, i no en l'oblit!

Felip Gabarró el 1938.

JAUME TORRAS I CUATRECASES (Igualada, 1953) és electricista d'automatismes industrials. Li han apassionat sempre la història i la genealogia, a les qual ha dedicat diversos treballs. És autor d'un estudi genealògic sobre les cases comtals de Catalunya, amb l'aval de Josep M. Ainaud de Lasarte i Armand de Fluvià.